

Inatsisartunut ilaasortaq
Astrid Fleischer Rex
Maani

Pineqartoq: Uummatip tillerneranik aallartitsissutit pillugit § 37.1 237/2011-mut akissut

24. jan 2012
Sagsnr. 2011-059273
Dok. Nr. 789151

Inatsisartunut ilaasortaq uummatip tillerneranik aallartitsissutit pillugit apeqqutaanut qujaffigaara.

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 32 55 05
3900 Nuuk

Email: pn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

**1. Uummatip tillerneranik aallartitsissutinik inoqarfinni minnerpaamik a-
taatsimik inaaliinissaq Naalakkersuisut pilersaarutigaa? Taamaassiman-
ngippat taava Naalakkersuisunut tunngavilersorluakkamik nassuiaqqune-
qarpoq, soq isumaqarnerlutik tamanna isumassarsiatsialaangitsoq.**

Piffissami 2005-imiit 2009-mut toqusimasut sumik toqquteqarsimanerannik nalunaarsuisarfimmi Kalaallit Nunaanni uummamminnik unittoorlutik toqusut 10-t nalunaarsorneqarsimapput, tassa imaappoq ukiumut marluk. Danmarkimi napparsimmaviup avataani uummamminnik unittoortut 7%-ii uumaannartarput. Ajuusaarnaraluartumik Kalaallit Nunannut kisitsisaateqanngilagut.

Qarasaq iltimik pissarsinngikkuni minutsit arlalialunnguit qaangiunnerini ajoqsertarpoq. Uummatillu tillerneranik aallartitsissut nalinginnaasumik tigorianaasannngimmat uummammik/puannik annaassiniarneq tamatigut aallartinneqartassaaq, tassami napparsimmaviup avataani uummammik unittoornikkut uumaannarsinnaanermut periarfissaq malunnartumik qaffariartarmat sukkasuumik – minutsialunnguit iluini – uumatitsitsiniarluni ikiueqqaarnermik ingerlatsisoqarpat. Taamaasillutik uummatip tillerneranik aallartitsissutit kisiisa atorlugit passussisoqarsinnaangilaq.

Uummatip tillerneranik aallartitsissutit uummammik unittoornerni assigiinngitsuni tamani iluaqutaasannngilat. Taamaasilluni iluaqutaanerat sumik nappaateqarluni uummammik unittoortoqarsimanerani apeqqutaavoq. Uummatip tillerneranik aallartitsissut iluaqutaassappat uummammik unittoornerit nalaanneqartut innaallagialuq atorlugu qupinnguallatsinneqarnikkut qisuariarsinnaasuussapput. Tassalu sukkasuumik qisuariartitsinissaq aamma aalajangiisuusaaq, uummammik unittoorneq uummatip tillerneranik aallartitsissuteqarfiusup qanittuani pippat, aamma assersuutigalugu pinngortitamunngitsoq imaluunniit imaannarmiunngitsoq.

Sundhedsstyrelsep “Uummatip tillerneranik aallartitsissutit (AED) napparsimmaviit avataani inissinneqarsimasut” pillugit nalunaarusiaani kaammattuutigineqarpoq “Uummatip tillerneranik aallartitsissutit aqqissuussamik, pissarsiariumi-

nartumi, annertunerpaamillu iluaqutaaffigisassaminni inissiortorneqartariaqartut”.

Uagut tamatuma tungaatigut nalinginnaasumik kaammattuutit nunami nunatsinni atugassarititaasunut naleqqiullugu allaanerulluinnartunik atugassaqarfiusumi suliaasut nuuginnarsinnaanngilagut. Oqaasertai naleqqussarneqassapput, tassami uummatip tillerneranik aallartitsissutit ullumikkut danskisut imaluunniit tuluttut oqaasertaligaammata. Ullup unnuallu akunnerini tamani pissarsiariuminartumiinnissaasa kinguneraa silamiittariaqarnerat, tamannalu ajornakusoorsinnaavoq, tassami uummatip tillerneranik aallartitsissutit batteriinik orsussaqaarlutik atuutarmata, tamakkulu issittumi sukkasuumik orsueruttarlutik. Peqatigitillugu isumannaarneqarsimassaaq uummatip tillerneranik aallartitsissutit sumi inissinneqarsimanerisa innuttaasunit ilisimaneqarnissaat. Ilanngulluguttaaq isumannaarneqassaaq uummatip tillerneranik aallartitsissutit akuttunngitsumik takuniarneqartarnissaat, atorneqarfissaminni atuussinnaanissaat qulakkeerniarlugu.

Qularutissaanngilaq uummammik unittoornerup kingorna inuunermik annaassinissamut sunniut annertunerussasoq qulakkeerneqartuuppat, uummammik/puannik annaassiniarsinnaanerup innuttaasuni sapinngisamik amerlanerpaanit ilinniarneqarnissaa aningaasaliiffigineqarpat. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussani immikkoortortat allat, kommunit aamma NGO-t aggersarniarpakka, qanoq iliorluta tamatuma angusinnaaneranut suleqatigiittoqarnissaanut, taamaasilluni qularnaarneqarsinnaaqqullugu una pingaarnerpaaq: pilertortumik (sukkasuumik) ikiuinissaq.

Isumassarsiatsiallaasinnaavoq uummatip tillerneranik aallartitsissutit sumiiffinni innuit amerlasuunit ornigarneqartartuni, aammalu uummammik unittoorsinnaanerup annertuneruffigisinnaasaani inissinneqarnissaat, soorlu assersuutigalugu illorsuarni timersortarfinni. Peqatigitilluguli isumaqarpunga tamatumunnga akissusaaneq suliffeqarfinniitinneqartariaqartoq.

2. Naalackersuisut pilersaarutiginerlugu ambulancini tamani pinngitsoorani uummatip tillerneranut aallartitsissuteqassasoq? Taamaassimangippat taava Naalackersuisunut tunngavilersorluakkamik nassuiaqquneqarpoq, sooq isumaqarnerlutik tamanna isumassarsiatsialaanngitsoq.

Akissut: Naalackersuisut pilersaarutigaat qulakkiissallugu peqqinnissaqarfimmi immikkoortotaqarfiit tamarmik uummammik/puannik annaassiniarsinnaasarnissaasa saniatigut aamma uummammik innaallagialu atorlugu qisuariartitsisarnissaat. Tamanna pisinnaavoq peqqinnissaqarfimmi ullumikkut atortuusut taperneqarnerisigut, assersuutigalugu uummatip tillerneranik aallartitsissutinik angallattakkanik, sumiiffimmi ullumikkut peqarfiunngitsuni pilersuinikkut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Agathe Fontain

13. december 2011

Inatsisartut Suleriaasianni § 37 naapertorlugu Naalakkersuisunut apeqqut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Naalakkersuisunut apeqqut:

1. Uummatip tillernerinik aallartitsissutinik inoqarfinni minnerpaamik ataatsimik inaaliinissaq Naalakkersuisut pilersaarutigaa? Taamaassimangippat taava Naalakkersuisunut tunngavilersorluakkamik nassuiaqquneqarpoq, sooq isumaqarnerlutik tamanna isumassarsiatsialaanngitsoq.

2. Naalakkersuisut pilersaarutiginerlugu ambulancini tamani pinngitsoorani uummatip tillerneranut aallartitsissuteqassasoq? Taamaassimangippat taava Naalakkersuisunut tunngavilersorluakkamik nassuiaqquneqarpoq, sooq isumaqarnerlutik tamanna isumassarsiatsialaanngitsoq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Astrid Fleischer Rex, Demokraatit)

Tunngavilersuut

Uummatip tillernerinik aallartitsissutit annaassisarput. Tassa taama ajornanngitsigigaluarpoq. Danmarkimi Peqqinnissamut Aqutsisoqarfik november 2011-mi nalunaarusiorpoq (Ummatip tillernerinut aallartitsissutinik (AED) napparsimaviup silataani inaaliineq), tassani innersuussutigineqartut ilaat ima oqaasertaqarpoq:

”Uummatit tillernerinik aallartitsissutit nunap ilaani inukitsuni ambulancemillu imaaliillaanaq anguneqarsinnaanngitsuni inissinneqartariaqarput, inissinneqartariaqarpullu sumiiffinni ilisimaneqarluartuni soorlu illoqarfiup eqqani, aningaasanik tigutsivinni, allakkanik nakkartitsiviit eqqaanni assigisaaniluunniit, inissiivinnilu aamma ilitersuutinik ilisisoqartariaqarpoq”

Nalunngilluinaqqissaarpara, nunatsinni pissutsit Danmarkimi imaluunniit allani pissutsinut assersuunneqarsinnaanngilluinnartut, matumanili isumaqarpunga, qulaani innersuussutigineqartoq nunatsinni atorluarsinnaasoq. Naammattorsuarnik sumiiffinnik inukitsoqarpugut Demokraatinilu tamanna tunngavigalugu isumaqarpugut, nunaqarfinni tamani avinngarusimasuni illoqarfinnilu suli soqanngitsuni tamani uummatip tillerininik aallartitsissutinik inissiisoqartariaqartoq.

Danmarkimi inuit 3.500-t ukiut tamaasa uummamminnik unittoortarput, napparsimaviup avataaniitillutik. Dansk Hjertestopregisterimi kisitsisaatit takutippaat, taakkunanga taamaallaat 7,3 procentit annattartut.

Uummamminnik unittoortut uummarteqqinnissaannut periarfissaq 7-10 procentit missaanni nakkariartarpoq defibrilleringip (qupinnguallatsitsinerup) tungaanut minutti susoqarsimangippat. Allatut oqaatigalugu uummammik unittoornerup kingorna inuuginnarnissaq ilimanarnerusarpoq minuttialunnguit ingerlaneranni annassutaasussamik ikiueqqaarneq atorlugu ikiorneqaraanni immaqa uummatip tillernerinik aallartitsissummik atornikkut.

Angusat pitsaanerpaajupput Chicagop timmisartunut mittarfissuani aamma amerikami aningaasanoortarfinni, taakkunani uppersaatissaqartinneqarpoq uummamminnik unittoortut uummarteqqinneqartut 60-74 procentii akorngutissarsineq ajortut, qupinnguallatsinneqarsimagunik minuttit 3-5-t tungaannut uummatip uninneraniit.

Taamaattumik qularutissaanngilaq, uummatip tillerneranik aallartitsissutit inuunermik annaassisinnaasut taamaattumik soqutiginarpoq tusassallugu Naalakkersuisut uummatip tillernerinik aallartitsissutini inaaliinissaq qanoq isumaqarfigineraat.

Apeqqutit akeqquneqarput ullut sulliviit piffissaritaasut qulit qaangiutsinnagit.